herpy

PILGIFTFROSKER

Rio Madeira Poison Frog

Adelphobates quinquevittatus

Adelphobates quinquevittatus er en veldig liten, lakkblank svart pilgiftfrosk på 14-16 mm med hvite striper og grå, grønnaktige eller oransje ben. Den lever i løvlaget i regnskogen i Madeira-elvas nedbørfelt i det sørlige Amazonas og holdes bare sjelden. Det finnes svært lite kunnskap om stellet.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates quinquevittatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**14-16 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**4-8**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**60-90 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og andre rumpetroll**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Adelphobates quinquevittatus er en svært liten pilgiftfrosk på 14-16 mm fra snute til kloakk. Grunnfargen er skinnende lakkert svart med tre hvite striper på ryggen og én på hver side. Beina er grå, grønnaktige eller oransje med svarte flekker. Arten varierer svært lite.

Arten ble beskrevet av Franz Steindachner i 1864 som *Dendrobates quinquevittatus*, og typelokaliteten er Salto de Jirau i Rondônia. I mange år ble navnet brukt om flere ulike arter fra Brasil, Peru og Ecuador. Først en nybeskrivelse i 1990 avgrenset arten tydelig, og mange eldre funn hører i virkeligheten til *Ranitomeya ventrimaculata*. Slekten *Adelphobates* ble opprettet i 2006, og søsterarten er *Adelphobates castaneoticus*.

Arten holdes bare sjelden, og det finnes svært lite kunnskap om stellet. Temperament, levealder og kjønnsforskjeller er ikke dokumentert; levealderen i boksen er et anslag.

Pilgiftfrosker danner ikke selv giften sin, men tar opp alkaloider fra byttedyr i naturen. Styrken hos *A. quinquevittatus* er ikke dokumentert, og graden mild er et anslag etter de nærmeste slektningene. Oppdrettede dyr som fôres med bananfluer og spretthaler, har ingen nevneverdig gift. Vask hendene før og etter kontakt med terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Adelphobates quinquevittatus finnes i det sørlige Amazonas-bassenget i Madeira-elvas nedbørfelt i det vestlige Brasil, i delstatene Rondônia og Amazonas. Typelokaliteten er Salto de Jirau i Rondônia. Funn fra Peru (omkring Iquitos) og Bolivia (Pando) er usikre, og de er ikke regnet med i kartets land. Arten finnes blant annet i Guajará-Mirim-parken i Rondônia.

Truslene er skogrydding til jordbruk, gruvedrift, skogbranner og vannkraftdammer. Arten regnes ikke som truet.

> **Naturlig utbredelse:** Brasil.

LEVEOMRÅDE

Adelphobates quinquevittatus er dagaktiv og lever i løvlaget i fuktig lavlandsregnskog, bare sjelden høyere oppe i vegetasjonen. Føden er først og fremst maur og termitter.

Klimaet i Rondônia og det sørlige Amazonas er tropisk varmt og fuktig med en tørrere periode en del av året.

Hannene kaller i yngletiden, mens hunnene ikke kaller. Rumpetrollene klekkes etter 10-14 dager og bæres enkeltvis til små vannsamlinger, for eksempel i bromelier, trehull og tomme paranøttskall, der de lever av insektlarver, andre rumpetroll og plantemateriale.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes svært lite kunnskap om stellet av *Adelphobates quinquevittatus*. Arten lever i løvlaget i et varmt og fuktig lavlandsklima. Temperatur, luftfuktighet og fôr nedenfor er verdiene som anbefales for arten, mens tallene for avl er lånt fra de nært beslektede *Adelphobates castaneoticus* og *Adelphobates galactonotus*.

To voksne dyr kan holdes i et terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. Arten er liten og lever på bakken, så gulvarealet er viktigere enn høyden. Bruk et levende, beplantet terrarium med drenslag, fiberduk, fuktig substrat og et tykt løvlag som froskene kan gjemme seg i. Gi flere skyggefulle skjul av kork, røtter og planter.

Sørg for god ventilasjon, og tett alle sprekker, for froskene er veldig små. La terrariet gå seg til, og bygg opp en bestand av spretthaler og skrukketroll før froskene kommer inn. Hold ikke forskjellige arter sammen, og ha et ekstra, innkjørt terrarium klart til å skille dyr fra hverandre.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal ligge på 24-27 °C, og om natten faller den 3-4 °C, til 20-24 °C. Svingningen over året skal være liten, 1-2 °C. Det passer med lavlandsklimaet i Rondônia.

Det skal ikke være noe solpunkt og ingen varmelampe. Varme er den største faren for små frosker i lukkede terrarier, og temperaturer over omtrent 28 °C er farlige. Mål temperaturen i froskenes høyde, og sørg for at terrariet kan kjøles ned om sommeren. Det er ingen vinterdvale, men terrariet holdes litt tørrere om vinteren.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være omtrent 70-80 % midt på dagen og tett på 100 % morgen og kveld, og løvlaget og substratet skal være fuktig hele tiden. Et regnanlegg og en tåkemaskin på timer er det enkleste; ellers sprøytes det en eller to ganger om dagen med regnvann eller osmosevann. Sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående, men la aldri løv og skjul tørke ut: veldig små frosker tørker raskt ut.

Om vinteren holdes terrariet litt tørrere. Når sprøytingen deretter økes kraftig, etterligner det skiftet fra tørketid til regntid og kan sette i gang avlen.

VANN OG VANNKVALITET

En vannskål er ikke nødvendig med mindre man vil ha yngel. Froskene får fuktigheten fra sprøyting og det fuktige løvet. Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så bruk bare regnvann eller osmosevann til sprøyting, og unngå rengjøringsmidler og såpe i terrariet.

Til yngel kan man sette frem små, glatte vannbeholdere som ligner de vannfylte nøttene og bromeliene i naturen: et kokosskall, en liten keramikkopp eller en filmboks med 2-5 cm vann. Hold vannet rent. Rumpetrollene spiser hverandre, så hver beholder skal bare ha ett rumpetroll.

LYS OG UVB

Gi 10-12 timers lys om dagen med lysstoffrør eller LED til plantene. I naturen lever arten i skyggen under skogens kroner, så lyset skal gi plantene nok til å gro uten å varme opp terrariet. UVB er ikke dokumentert som nødvendig for arten; svak UVB er valgfritt. Sørg for rikelig med skygge, slik at froskene selv kan velge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

A. quinquevittatus lever i naturen mest av maur og termitter. I fangenskap fôres den med små bananfluer (*Drosophila melanogaster*), spretthaler, mikrosirisser, små voksmøllarver, siktet engplankton og små skrukketroll. Froskene er veldig små, så fôrdyrene må være tilsvarende små.

Fôr annenhver til hver tredje dag, så mange fôrdyr som froskene spiser i løpet av et par timer, og fjern fôr som ikke er spist. Pudre fôrdyrene lett med et kalktilskudd og av og til med et vitamintilskudd. Hold egne fôrkulturer, slik at det alltid er ferske dyr. Unger fôres hver dag. Mengder er ikke dokumentert for arten, så følg dyrenes form: en rund, men ikke feit, frosk er sunn.

ATFERD OG HÅNDTERING

A. quinquevittatus er dagaktiv og lever mest i løvlaget. Temperament og territorieatferd er ikke dokumentert. Slektningen *A. galactonotus* kan bli aggressiv mot artsfrender når den blir kjønnsmoden, så hold høyst et par, og ha et ekstra terrarium klart.

Hannen kaller i yngletiden. Frosker bør så vidt mulig ikke håndteres: huden er tynn og følsom, og håndtering stresser dyrene. Når terrariet skal rengjøres, flyttes froskene med et rent plastbeger i stedet for med hånden. Vask alltid hendene før og etter.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsforskjeller og alder ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for arten. Bare hannen kaller, så et dyr som kaller, er en hann, og et dyr som legger egg, er en hunn. Hos slektningen *A. castaneoticus* er hunnene litt større, og kjønnsmodenheten inntreffer etter 5-7 måneder. Kjøp flere dyr, slik at sjansen for å få begge kjønn øker.

PARRING

Paringen er ikke beskrevet i detalj. Hannene kaller på hunnene i yngletiden. En litt tørrere periode om vinteren etterfulgt av kraftig sprøyting kan sette i gang avlen; gå aldri så langt at froskene tørker ut. Avl i fangenskap er sjelden og ikke nærmere beskrevet.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger 4-8 egg på løv på bakken. Etter klekkingen bæres rumpetrollene enkeltvis til små vannsamlinger, i naturen i bromelier, trehull og paranøttskall. Hvem som bærer dem, er ikke sikkert kjent for arten; hos *A. castaneoticus* er det hannen, som også vokter eggene.

Rumpetrollene lever av insektlarver, andre rumpetroll og plantemateriale, så hvert rumpetroll må ha sin egen beholder. Fôr med fiskefôr, mygglarver og alger. Vannet skal være rent og ha samme temperatur som terrariet.

METAMORFOSE

Rumpetrollene klekkes etter 10-14 dager, og larvetiden er 60-90 dager. Når forbena kommer fram, må rumpetrollet ha grunt vann og lett tilgang til land via et skrått stykke kork eller bark. Flytt det til et fuktig, innkjørt oppdrettsterrarium når halen nesten er resorbert.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene er veldig små. Hold dem i et lite, innkjørt terrarium med fuktig løv og mange skjul. De skal ha spretthaler og tar etter omtrent en uke også de minste bananfluene. Fôr hver dag, og gi tilskudd av kalk og vitaminer noen ganger i uken. Vekst og tidspunkt for omplassering er ikke dokumentert for arten. Hold ungene adskilt fra voksne til de er nesten utvokste.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert noen sykdomsliste for arten, så stellet følger det som gjelder pilgiftfrosker generelt. De viktigste fallgruvene er:

- Overoppheting. Temperaturer over omtrent 28 °C er farlige. Mål temperaturen i froskenes høyde.
- For tørt terrarium. Veldig små frosker tørker raskt ut. Sprøyt daglig, og hold løvlaget fuktig.
- Mangel på kalk og vitaminer. Pudre fôrdyr fra kulturer med et tilskudd.
- Stress og aggresjon. Skill dyr fra hverandre ved jaging og slåssing.
- Dårlig vann og urene redskaper. Bruk rene redskaper, og skift vann i yngelbeholdere ofte.

Kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis en frosk slutter å spise, går ned i vekt, sitter slapp eller har sår eller misfarget hud. Hold nyinnkjøpte dyr adskilt i 30-45 dager.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.